

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski
Instytut Zoologii
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
e-mail: Piotr.Tryjanowski@gmail.com

Poznań, dnia 17 grudnia 2015 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Edyty Podmokłej

pt. „*Avian malaria and its consequences for reproduction and survival in the blue tit (Cyanistes caeruleus)*”.

Przyjemnie czyta i recenzuje się prace krótkie i konkretne. Taka jest właśnie rozprawa doktorska Pani mgr Edyty Podmokłej. A przyjemność ta tym większa gdy dotyczy spraw uznawanych za ważne i fundamentalne w zrozumieniu kosztów reprodukcji i prawdopodobieństwa przeżycia. Część badaczy porzuciła badania pasożytów ptaków kierując się zapewne przekonaniem, że niewiele nowych rzeczy pozostało tam do wykrycia. Jednak podejście eksperymentalne zaprezentowane w pracy Pani mgr Podmokłej wskazuje, że ciągle istnieje kilka elementów układanki pasożyt—gospodarz wartych chwili głębszego zastanowienia i przygotowania badań terenowych. Jako obiekt badań wybrano modraszkę (*Cyanistes caeruleus*), a badania prowadzono w kolonii budek lęgowych na Gotlandii (Szwecja). Oczywiście otwiera to spore spektrum możliwości w wykorzystaniu informacji np. o demografii lokalnej populacji w kontekście długoterminowym. Jednak takie podejście ma też pewną intelektualną niedoskonałość, podnoszoną również w badaniach nad pasożytami ptaków. Badania wykonywane z wykorzystaniem populacji ptaków gniazdujących w budkach lęgowych są przeprowadzane w warunkach prawdopodobnie mocno odległych od warunków w których ewoluował układ pasożyt—żywiciel. Sama obecność skrzynek lęgowych zmienia bowiem zagęszczenie ptaków, strukturę demograficzną populacji, jak i samo

prawdopodobieństwo występowania pasożytów krwi i ich wektorów (patrz szereg prac, np. A.P. Moller, T. Wesołowski). W dyskusji wykonanych badań zupełnie brak odniesienia się do tego aspektu. Drugi poważny problem jaki dostrzegam to rozumienie malarii ptasiej, czy szerzej pasożytów w krwi w oderwaniu od innych pasożytów i patogenów, ale przede wszystkim od wektorów! Prowadzi to do konkluzji (np. polskie streszczenie str. 37), że 65 % osobników jest zapasożyczonych), tymczasem wartość ta odpowiada wyłącznie pasożytom krwi, nie zapasożyczeniu całkowitemu! W konsekwencji, ma to fundamentalne znaczenie dla interpretacji – liczba i zagęszczenie wektorów wpływa na prawdopodobieństwo zapasożyczenia. W pracy III brak ponadto informacji o czasie trwania infekcji, bo znanym jest fakt wpływu pasożyta na kondycję gospodarza w zależności od czasu kontaktu z pasożytem.

Jak wspomniałem wcześniej praca ma charakter kompaktowy, poza trzema pracami wcześniej opublikowanymi w czasopismach: *Journal of Avian Biology* (2 prace), *Journal of Ornithology*, zawiera także streszczenia – w językach polskim i angielskim. Wyjaśniono także (str. 5) wkład Autorki w powstanie prac stanowiących podstawę dyzertacji. Każda z nich jest pracą współautorską, a zespół każdorazowo liczy aż sześciu współautorów. Wyjaśnienia dotyczące znaczącej roli Doktorantki są wystarczające, jednakże trudno mi jednoznacznie ocenić jaki jest **rzeczywisty** wkład własny Doktorantki w powstanie poszczególnych prac.

Najbardziej zaciękała mnie praca nr III o znaczeniu infekcji pasożytniczych w zrozumieniu fenomenu rodzicielstwa z poza pary, choć dostrzegam także spory walor pracy nr II, wybranej zresztą jako „*editor's choice*” zeszytu *Journal of Avian Biology*. W pracy nr II ciekawy jest nietrywialny wynik, chociaż wciąż brak empirycznego rozstrzygnięcia przemawiającego za przyjęciem / odrzuceniem dwóch mocnych hipotez.

Praca jest poprawnie technicznie przygotowana i jej estetyka jest wzorowa. Przypomina moje ulubione minimalistyczne wzorce. Pomimo znamienitych miejsc publikacji zaskoczyła mnie dotychczasowa słaba percepcja opublikowanych prac i praktycznie brak ich cytowań. Można liczyć, że zmieni się to w przyszłości, chociaż sam raczej przychyliam się do

stwierdzenia, że badania układu pasożyt – żywiciel bez odniesienia do wektorów (patrz zastrzeżenia powyżej) są już mocno *passee*.

Podsumowując uważam jednak, iż rozprawa doktorska Pani mgr Edyty Podmokłej spełnia wymogi stawiane przez Ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz. U. Nr 65/03 poz. 595) i wnioskuję do Wysokiej Rady Instytutu Nauk o Środowisku WBiNoZ Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o dopuszczenie Pani mgr Edyty Podmokłej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski

